

Nr. 518/C2/692/III-5/2016

CONCLUZII

formulate de procuror în cauza nr.1185/1/2016 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, având ca obiect rezolvarea de principiu a următoarei chestiuni de drept : "dacă în aplicarea prevederilor art.6 din Codul penal, în cazul unei infracțiuni în formă continuată care potrivit legii penale noi nu mai îndeplinește condițiile de reținere a unității infracțiunii continuate ci pe cele ale unui concurs de infracțiuni, se are în vedere maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită sau pedeapsa maximă ce ar rezulta în urma aplicării dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni conform legii penale noi"

În temeiul art.475 din Codul penal, prin încheierea din 23 februarie 2016, pronunțată în dosarul nr.4079/121/2015, Curtea de Apel Galați, Secția penală și pentru cauze cu minori a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție solicitând pronunțarea unei hotărâri prin care să se dea o rezolvare de principiu următoarei chestiuni de drept : "dacă în aplicarea prevederilor art.6 din Codul penal, în cazul unei infracțiuni în formă continuată care potrivit legii penale noi nu mai îndeplinește condițiile de reținere a unității infracțiunii continuate ci pe cele ale unui concurs de infracțiuni, se are în vedere maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită sau pedeapsa maximă ce ar rezulta în urma aplicării dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni conform legii penale noi".

În urma analizei de admisibilitate a sesizării, efectuate în temeiul art.475 din Codul de procedură penală, rezultă că instanța care a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție este Curtea de Apel Galați - Secția penală și pentru cauze cu minori, investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță – contestație, cauza se află în cursul judecății, problema de drept a cărei dezlegare se solicită nu a mai fost supusă examenului instanței supreme, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nu există recurs în interesul legii cu obiect identic în curs de soluționare.

Decizia nr.7 din 26 mai 2014¹ a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală nu oferă o dezlegare problemei de drept.

Prin această hotărâre s-a statuat că, în aplicarea legii penale mai favorabile, potrivit art.6 din Codul penal, în cazul infracțiunilor continuate, prin sintagma "*maxim special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită*" se înțelege maximul special prevăzut de lege pentru infracțiune, fără luarea în considerare a cauzei de majorare a pedepsei prevăzută pentru infracțiunea continuată. Situația premisă analizată prin prisma dezlegării acestei probleme de drept este diferită de cea supusă dezlegării în prezenta cauză, referindu-se la existența infracțiunii continuate, atât conform legii vechi, cât și potrivit legii noi (unitate de subiect pasiv).

De asemenea, este îndeplinită și condiția privind necesitatea lămuririi chestiunii de drept pentru soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată, soluția căii de atac depinzând de această lămurire.

I. Situația premisă care a generat necesitatea rezolvării chestiunii de drept

Prin sentința penală nr.477 din 13 noiembrie 2015, Tribunalul Galați a respins cererea de aplicare a legii penale mai favorabile, formulată de condamnatul T.V.L. cu privire la pedeapsa de 10 ani închisoare aplicată prin sentința penală nr.116 din 2 martie 2009 a aceleiași instanțe.

¹ Decizia nr.7 din 26 mai 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.471 din 26 iunie 2014

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Prin sentința penală nr.116 din 2 martie 2009 a Tribunalului Galați, pronunțată în dosarul nr.1706/121/2008, definitivă prin neapelare la 20 martie 2009, a fost condamnat inculpatul T.V.L. la o pedeapsă principală de 10 ani închisoare și pedeapsa complementară a interzicerii drepturilor prevăzute de art.64 lit.a teza a II-a lit.b și c din Codul penal din 1969 pe o durată de 2 ani, după executarea pedepsei închisorii, pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune cu consecințe deosebit de grave în formă continuată (concretizată în 8 acte materiale succesive în perioada ianuarie – martie 2006), prevăzută și pedepsită de art.215 alin.1, 3, 4 și 5 din Codul penal din 1969 cu aplicarea art.41 alin.2 din același cod.

În procedura de aplicare a legii penale mai favorabile pentru cauzele judecate definitiv, instanța de fond a evaluat situația juridică a condamnatului prin compararea a ceea ce rezultă din aplicarea fiecăreia dintre legile penale succesive.

Astfel, constatând că activitatea infracțională comisă de inculpat sub imperiul legii penale anterioare realizează conținutul constitutiv al unui număr de 8 (opt) infracțiuni în forma prevăzută de art.244 alin.1 din Codul penal (corespondentul infracțiunii prevăzute de art.215 alin.1, 3, 4 și 5 din Codul penal anterior) a aplicat tratamentul sancționator al concursului de infracțiuni și a stabilit, în baza noii legi penale, o pedeapsă totală de 10 ani închisoare (pedeapsa cea mai grea de 3 ani închisoare la care a adăugat sporul obligatoriu de 1/3 din suma totală a celorlalte 7 pedepse de câte 3 ani închisoare, adică un spor de 7 ani închisoare).

Prin urmare, s-a constatat că noua lege penală nu este mai favorabilă, întrucât i s-ar aplica condamnatului aceeași pedeapsă de 10 ani închisoare, care i-a fost stabilită potrivit legii penale vechi.

Instanța de control judiciar cu privire la problema de drept invocată apreciază că în cazul unei infracțiuni în formă continuată, care potrivit legii penale noi nu mai îndeplinește condițiile de reținere a unității infracționale continuate și pe cele ale unui concurs de infracțiuni, trebuie avută în vedere pedeapsa maximă ce ar rezulta în urma aplicării dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni, conform legii penale noi.

Apreciază că principiul legalității pedepsei implică concordanța sancțiunii cu încadrarea juridică a faptei, aspect ce impune, în cauză, încadrarea juridică a faptei ca un concurs de infracțiuni și stabilirea pedepsei, prin aplicarea tratamentului sancționator prevăzut de art.39 din Codul penal.

II. Dispoziții legale relevante în materia examinată

Art.6 alin.1 din Codul penal - Aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei

"Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximumul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maximum".

Art.35 alin.1 din Codul penal - Unitatea infracțiunii continuate și a celei complexe

"Infracțiunea este continuată când o persoană săvârșește la diferite intervale de timp, dar în realizarea aceleiași rezoluții și împotriva aceluiași subiect pasiv, acțiuni sau inacțiuni care prezintă, fiecare în parte, conținutul aceleiași infracțiuni".

(...)

Art.36 alin.1 din Codul penal - Pedepsa pentru infracțiunea continuată și infracțiunea complexă

"Infracțiunea continuată se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea săvârșită, al cărei maximum se poate majora cu cel mult 3 ani în cazul pedepsei închisorii, respectiv cu cel mult o treime în cazul pedepsei amenzii".

(...)

Art. 38 din Codul penal - Concursul de infracțiuni

(1) Există concurs real de infracțiuni când două sau mai multe infracțiuni au fost săvârșite de aceeași persoană, prin acțiuni sau inacțiuni distincte, înainte de a fi condamnată definitiv pentru vreuna din ele. Există concurs real de infracțiuni și atunci când una dintre infracțiuni a fost comisă pentru săvârșirea sau ascunderea altei infracțiuni.

(....)

Art. 39 alin.1 lit.b din Codul penal - Pedepsa principală în caz de concurs de infracțiuni

(1) În caz de concurs de infracțiuni, se stabilește pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte și se aplică pedeapsa, după cum urmează:

(...)

b) când s-au stabilit numai pedepse cu închisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite.

(...)

Art.187 din Codul penal – Pedeapsă prevăzută de lege

Prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei.

III. Considerații privind chestiunea de drept supusă dezlegării

Potrivit art.6 din Codul penal când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maxim.

Atât opiniile exprimate în doctrină, cât și deciziile Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală al Înaltei Curți de Casație și Justiție, au relevat că singura situație în care autoritatea de lucru judecat a unei pedepse definitiv aplicate mai poate fi înfrântă este numai aceea în care tratamentul sancționator aplicat excede **limitei maxime prevăzute de legea nouă**.

În definirea expresiei "maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită", instanța supremă² a statuat că se va înțelege pedeapsa prevăzută de lege, adică limita superioară menționată în norma de incriminare

² Decizia nr.7 din 26 mai 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.471 din 26 iunie 2014

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

nouă care prevede aceeași infracțiune, săvârșită sub imperiul legii penale vechi și cu privire la care există o hotărâre definitivă de condamnare.

De asemenea, instanța supremă³ a stabilit că, în aplicarea art.6 din Codul penal, comparația între pedepse și cauzele legale de modificare a acestora se raportează la aceeași încadrare juridică dată faptei prin hotărâre de condamnare definitivă, iar o interpretare contrară ar conduce la încălcarea autorității de lucru judecat, schimbarea încadrării juridice operând doar în cursul judecății.

Pe de altă parte, acest aspect a fost tranșat și de Curtea Constituțională⁴ care a subliniat că, după condamnare, nu se pot repune în discuție aspecte legate de individualizarea pedepsei (paragraful 14).

În consecință, aplicarea legii penale mai favorabile cu privire la pedepse definitive (*procedură incidentă în faza de executare a sancțiunii penale*) justifică atingerea autorității de lucru judecat numai în măsura în care se întemeiază pe rațiuni vizând asigurarea legalității pedepsei atât în momentul pronunțării, cât și al executării sale. Orice alte ingerințe în autoritatea de lucru judecat (*încadrare juridică, individualizare sancțiune etc.*) nu sunt permise.

În acest context, raportat la chestiunea de drept ce face obiectul prezentei dezlegări, modificarea în legea nouă a condițiilor de existență a infracțiunii continuate (*impunerea condiției unicității subiectului activ, cerință fără de care activitatea infracțională devine un concurs de infracțiuni*) nu va influența mecanismul de aplicare a art.6 din Codul penal în sensul că, la identificarea maximului special prevăzut de legea nouă, va fi avută în vedere pedeapsa maximă care ar rezulta în urma aplicării tratamentului sancționator al concursului de infracțiuni prevăzut de legea nouă.

Dacă s-ar proceda în această modalitate s-ar ajunge la o reanalizare a cauzei sub aspectul încadrării juridice, al individualizării sancțiunilor, ceea ce ar reprezenta o intruziune nepermisă în autoritatea de lucru judecat.

Astfel, în situația dată, dacă s-ar avea în vedere concursul de infracțiuni, instanța ar urma să verifice în raport cu fiecare act material din cele opt, dacă toate ar putea fi considerate infracțiuni autonome sau unele acte (cel puțin două) în raport cu subiectul pasiv, rămân să alcătuiască tot o infracțiune continuată; pe de altă parte, art.215 alin.4 din Codul penal anterior este o infracțiune complexă conform deciziei nr.IX din 24 octombrie 2005 (punctul 1 al

³ Decizia nr.12 din 6 mai 2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.409 din 10 iunie 2015

⁴ Decizia Curții Constituționale nr.206 din 31 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial nr.375 din 29 mai 2015

dispozitivului)⁵ pronunțate în recursul în interesul legii, ceea ce ar însemna ca instanța să descompună fiecare dintre cele opt acte materiale ale infracțiunii continuate de înșelăciune în opt infracțiuni de înșelăciune conform legii noi și tot atâtea infracțiuni de emitere de cecuri fără acoperire, toate cele 16 infracțiuni fiind în concurs; totodată, ar trebui stabilite pedepse pentru infracțiunile identificate a fi în concurs.

Într-o astfel de situație, în aplicarea art.6 din Codul penal va fi avut în vedere tratamentul sancționator, conform legii noi, aplicabil infracțiunii continuate (art.36 alin.1 din Codul penal).

De altfel, această soluție a și fost promovată în doctrină⁶ : "Cu toate că potrivit legii noi faptele reținute nu mai pot constitui o infracțiune continuată, singura soluție este să ne raportăm la tratamentul aplicabil potrivit legii noi acestei forme de unitate infracțională. Într-adevăr, o referire la tratamentul sancționator aplicabil concursului de infracțiuni nu ar fi posibilă, dat fiind că nu există pedepse stabilite pentru fiecare acțiune (...), pedepse care să intre într-un mecanism de contopire".

În condițiile în care prin decizia nr.7/2014 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală (*precitată*) s-a decis cu valoare obligatorie că "în aplicarea art.6 din Codul penal, în cazul infracțiunilor continuate, prin sintagma <<maxim special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită>> se înțelege maximul special prevăzut de lege pentru infracțiune, fără luarea în considerare a cauzei de majorare a pedepsei prevăzută pentru infracțiunea continuată" (sporul facultativ prevăzut de art.36 alin.1 din Codul penal), soluția anterior enunțată se impune amendată în sensul următor :

Aplicarea art.6 din Codul penal, în ipoteza unei infracțiuni continuate care conform legii noi nu mai îndeplinește condițiile acestei forme de unitate infracțională, ci devine o pluralitate infracțională, sub forma concursului ; presupune raportarea la maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită.

⁵ Decizia nr.IX din 24 octombrie 2005 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.123 din 9 februarie 2006

⁶ Florin Streteanu – Aspecte privind aplicarea în timp a legii penale în condițiile intrării în vigoare a noului Cod penal, în Caiete de drept penal nr.3/2013, Editura Universul Juridic, pag.41

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În considerarea acestor argumente, conform art.475 – art.477 din Codul de procedură penală, vă solicităm admiterea sesizării Curții de Apel Galați – Secția penală și pentru cauze cu minori, chestiunea de drept supusă dezlegării urmând să primească următoarea dezlegare : **"în aplicarea legii penale mai favorabile, potrivit art.6 din Codul penal, în ipoteza unei infracțiuni în formă continuată care potrivit legii noi nu îndeplinește condițiile de existență ale infracțiunii continuate, ci condițiile concursului de infracțiuni, raportarea se face la maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, iar nu la pedeapsa maximă ce ar rezulta în urma concursului de infracțiuni, conform legii penale noi"**.

**PROCUROR GENERAL,
Augustin LAZĂR**